

SLOVENSKI NAROD

Izbaja vsak dan popoldne, izvenredne in praznike. — Inzerati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 250 Din, večji inzerati peti vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej.
Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravišтво: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Zasledovanje atentatorjev na železniško progo

Prebivalstvo samo organizira stražo na bolgarsko-jugoslovnski meji. — Atentatorji so najbrž pobegnili čez mejo.

— Skoplje, 22. novembra. Atentatorjev, ki so izvršili atentat na železniško progo Skoplje-Kumanovo, doslej še niso izsledili. Zasledovanje in preiskava se vrši na vse strani. Vzdolž cele meje so razposlane močne žandarmerijske in vojaške patrulje, katerim so se pridružili tudi oddelki prostovoljcev. Zdi pa se, da se je napadalec posrečilo, da so se pravčasno pobegnili čez mejo. Poveljnik žandarmerije general Tomić je včeraj odpotoval v obmejne kraje in vodil preiskavo skupno s polkovnikom Kocičem in sreskim poglavarjem Antonijevičem. Vsi prehodni na bolgarsko-jugoslovnski meji so zastraženi, tako da nihče ne more brez dovoljenja čez mejo.

Prebivalstvo v bregalniškem, kumanskem in skopljskem srezu je na lastno inicijativno organiziralo neke vrste narodno stražo, v katero je stopilo vse, kar lahko nosi puško. Prebivalstvo samo je organiziralo zasledovanje zločincev in razposlalo patrulje v gozdov in planine.

Areiranec, ki je osumljen, da je bil v zvezi z atentatorji, je pri zaslišanju priznal, da je imel nalogo paziti na učinek eksplozije in o tem obvestiti skrite atentatorje. Dal je več važnih podatkov o organizaciji bolgarskih trojk in njihovih ciljih na našem ozemlju. V interesu preiskave čuvajo oblasti podrobnosti uspehov dosedanje preiskave še v tajnosti.

Francoški tisk o demonstracijah v Italiji

Demonstracij so se udeležili tudi fašistični voditelji. — Francija ne sme več trpeti takega izzivanja.

— Pariz, 22. novembra. Proti Franciji in Jugoslaviji naperjene demonstracije, ki so se vršile zadnje dni skoraj po vsej Italiji, so našle odmev tudi v francoskem tisku. Zlasti levčarski listi ostro obsojajo italijanske demonstracije in naglašajo, da niso niti najmanj v skladu z željo po prijateljskih sosednih odnosih in da niso demonstrirali proti Franciji in Jugoslaviji samo nahujskani dijaki, marveč tudi oficijelni funkcionarji in predstavniki službene Italije. Demonstracije so se aktivno udeležili merodajni činitelji fašističnega režima, kot so glavni tajnik faš. stranke Turatti, ki je imel govor na demonstranti v Rimu in brat peds. vlade Arnaldo Mussolini, ki je govoril v Milanu in pozival mladino, naj bo pripravljena

na vsako eventualnost. Poleg tega so sodelovali pri demonstracijah v poedin- nih mestih vsi glavni funkcionarji fašističnega režima.

«Quotidien» poziva vlado, naj zahteva od italijanske vlade pojasnila in opravičila in naglašajo, da je postal položaj francoskih državljanov in celo konzularnih in diplomatskih zastopnikov v Italiji zelo kritičen. V političnih krogih se naglašajo, da Francija kot vele-sila v zaščito svojega ugleda ne sme več trpeti takega izzivanja, kakor se je dogodilo zadnje dni v Italiji, kjer so n. pr. v Trstu demonstranti zahtevali od francoskega konzulata, da je moral izobesiti zastavo, dočim je fašistična masa pred konzulatom prisegala zvestobo Mussoliniju in klevetala Francijo.

Narodna nezadovoljnost s finančnim ministrom in njegovim proročkom

Stvarna kritika opozicijskega finančnega strokovnjaka. — Dr. Bogdan Marković je vžival poprej splošno zaupanje, s svojim proračunskim predlogom pa si ga je zapravil.

— Beograd, 22. novembra. Proračun, ki ga je predložil finančni minister, je naletel na splošen odpor in rodil razočaranje ne le pri opoziciji, marveč tudi v vrstah, kar je tem bolj žalostno, ker je vlada dosledno zadrževala, da bo z novim proračunom pričela sanacijo državnih financ in da bo napočila nova doba v državnem gospodarstvu, ki bo vplivala tudi na splošni gospodarski položaj v državi. Ugrešen član kmečko-demokratske koalicije, priznan gospodarski strokovnjak, je izjavil vašemu dopisniku o tem proračunu sledeče:

«Čeravno smo v najostrejši opoziciji napram vladi, smo vendarle odobraval, da je po toliko časa brezuspešne prakticiranja raznih partizanov prišel na mesto finančnega ministra človek, ki je bil na glasu ne le kot strokovnjak, marveč tudi kot marljiv in vesten delavec. Še več, človek, ki se je odlikoval s svojimi razpravami o državnih finančnih in denarnih reformah in je o tem izdal cele knjige. Sugestivne izjave g. dr. Markovića, ki se nade še bolj ojačale in se zato ni čuditi, če so na de gospodarski, marveč tudi politični krogi imeli v njega veliko zaupanje.

Tudi okoliščine, da je g. dr. Marković pred predložitvijo proračuna Narodni skupščini odklanjal vsako izjavo o njem in da se je v vladi energično zavzemal za kar največje štedenje v državni upravi, so podkrepile zaupanje v njega. Vsem nam je bilo žal, ko se je razširila vest, da namerava odstopiti zato, ker ne mara ugoditi strankarskim in partizanskim zahtevam svojih ministrskih kolegov.

Tem večje je naše razočaranje sedaj, ko vidimo, da je predloženi proračun v popolnem nasprotju z vsemi izjavami finančnega ministra, in da se s proračunom ni le izvedla toliko opevana štednja, marveč so se izdatki še povečali.

Novi proračun ima vse one hibe, ki so jih imeli dosedajni proračuni, slabši pa je še v toliko, ker izkazuje deficit. Ohramba dr. Markovića, da je proračun realen, ne drži. Njegov proračun je prav tako fikтивен, kakor so bili fikтивni vsi dosedajni naši proračuni. Fikтивnost proračuna se zrcili že iz tega, da izkazuje novi proračun večje dohodke kakor proračun za tekoče leto. Iz statistik, ki jih objavlja finančno ministrstvo o vsakomesečnih dohodkih, pa je razvidno, da dohodki stalno zaostajajo za predvidenimi vsotami. Jasno je, da tudi prihodnje leto dohodki ne bodo večji in da je predvidena vsota povsem fikтивna.

Proračun je sestavljen čisto po bančnem sistemu. Ni treba biti niti finančni strokovnjak, niti bančni direktor, še manj pa finančni minister, da človek lahko presodi, da je brez povišanja obstojećih davčnih bremen predvidena

vsota drž. dohodkov absolutno nedosežna. Iz tega sledi, da je proračun ali povsem nerealen ali pa se morda bavi vlada celo z idejo, da povzra že itak neznosna davčna bremena.

Nič boljši ni finančni zakon, ki je bil predložen s proračunom. Finančni zakon vsebuje sicer res samo 70 členov, toda poleg njih ostane v veljavi še 217 členov iz prejšnjih finančnih zakonov, tako da ima tudi ta finančni zakon vse slabosti prejšnjih zakonov, le da jih še za eno tretjino poveča. Ostane nam slaba državna uprava, ostanje vsi davki, doklade in naklade, o znižanju davčnih bremen in o izboljšanju administracije pa ni v proračunu in v finančnem zakonu niti sledu.

Finančni minister dr. Bogdan Marković je prišel v vlado kot strokovnjak z nalogo, da izvede gotov finančni načrt in da zboljša naš finančni položaj. Vsega tega ni izpolnil in bi bila naravna posledica, da odstopi. Lahko je prepričan, da mi sedaj, ko vidimo rezultat njegovega delovanja v novem proračunu, tega njegovega koraka ne bi več obžalovali, kakor tudi nismo obžalovali demisijske niti enega njegovih prednikov. Proračun pa predstavlja nesposobnost celokupne vlade, ki v normalnih razmerah za tak proračun ne bi mogla dobiti odobrenja. Opozicija bo zato slejkoprej nadaljevala svojo borbo proti sedanjemu režimu in skušala rešiti to, kar se še rešiti da.

Zanimive izjave Stepana Radića

— Beograd, 22. novembra. Stepan Radić je podal danes novinarjem daljšo izjavo o vseh aktualnih, notranjih in zunanje-političnih vprašanjih. Obširno je govoril tudi o trgovinskih pogodbah z Anglijo, Belgijo in Nemčijo, ki so predložene Narodni skupščini v ratifikacijo ter naglašal, da so te pogodbe za nas nesprejemljive, ker ne nudijo dovolj zaščite izvoza naših poljedelskih pridelkov. Naglasil je, da bo zahteval, naj se te pogodbe vrnejo odboru ter uvedejo z vsemi prizadetimi državami nova pogajanja. Glede proračuna je izrazil svoje prepričanje, da bo znašal deficit ne samo izkazanih 200 milijonov, marveč da se bo vsled zaostajanja dohodkov zvišal do konca leta na 4 milijarde.

VELIK SNEG V NEMČIJI

— Berlin, 22. novembra. Radi velikega snega in mraza je bil železniški promet med Nizozemsko in Nemčijo deloma ustavljen.

Proti redukciji visokih šol

Zagrebski visokošolski profesorji proti nameravani okrnitvi visokih šol in za njihovo izpopolnitev.

Udruženje visokošolskih nastavnikov (profesorjev) v Zagrebu je imelo preteklo soboto sejo, na kateri je sklenilo izdati komunique o važnosti ohranitve in izpopolnitve naših visokih šol.

Komunique, ki ga sedaj objavljajo zagrebski listi, naglašajo, da more naša mlada država najuspešneje ohraniti svoj ugledni mednarodni položaj z vsestranskim prizadevanjem za prosvetni napredek.

V to svrhu so bili že ustvarjeni ugodni pogoji in merodajni činitelji nosijo odgovornost za pomnožitev znanstvenega kapitala v popolnem spoznaju, da bi z njegovim razširjenjem zakrili najtežji zločin ne samo na ugledu naroda, temveč tudi na osnovnih interesih države.

Nemogoče je opravičiti vse, kar se je zadnja leta storilo ali ne storilo za naš znanstveni napredek. Naša država je v najpovolnejšem stanju, da podpira svoje znanstvene zavode, pred vsem one, ki so se dvignili na višino svoje naloge, da jih oskrbuje v polni meri, da bi se v nobenem pogledu ne pokazal zastoj, marveč da bi bilo njihovo delo uspešno ter za znanost in ljudstvo koristno.

V zvezi s tem ugotavljajo zagrebski profesorji visokih šol, da so materijelni pogoji tekom zadnjih let dosegli minimum, ki že ogroža obstoj visokošolskih ustanov. Naravnost usodno pa bi bilo naziranje, da je izhod iz tega položaja v redukciji posa-

meznih ustanov ali njihovi degradaciji. Zato v imenu svojih visokih šol odločno opozarjajo na to vse, ki so poklicani študirati najvišje interese v državi. Vsa naša javnost je razburjena vsled zadnjih vesti o uničenju s trudem ustvarjenih pridobitev in val ogorčenja se je dvignil že proti sami taki misli. Naj bi bili ti glasovi poslednji, ker je skrajni čas, da se krene po poti zavedne, pravilne in napredne notranje konsolidacije. Ako bi kdaj komu uspelo, da v kakem znatnem delu našega naroda ustvari trajno in upravičeno zavest nezadovoljstva, bi bil to edini pogubni neprijatelj naše mlade države.

Stališče visokošolskih nastavnikov v Zagrebu vzbuja nado, da se bo tudi vlada slednjič spametovala in ne bo štedila tam, kjer se pod nobenim pogojem ne sme, dokler imamo v proračunu postavke, ki bi jih lahko brez vsake škode za ljudstvo črtali.

Tako zagrebski vseučiliški profesorji spričo napovedi novega finančnega zakona o redukciji visokih šol, in pri nas v Ljubljani?

Proti napovedani redukciji visokih šol je včeraj protestiral tudi zagrebski občinski svet, ki je sklenil odpisati v Beograd poselno deputacijo, da posreduje v tej zadevi. Izvoljenemu občinskemu svetu v Ljubljani so še vedno zaprti usta, ker se vedno gospodari na magistratu vladni komisar...

Politično zatišje v Beogradu

— Beograd, 22. novembra. V Beogradu daues ni bilo nobenih važnejših dogodkov. V narodni skupščini je dopoldne zasedal odbor za ratifikacijo trgovinskih pogodb z Anglijo, Belgijo in Nemčijo, za popoldne pa je sklicana seja plenuma finančnega odbora. Na dnevnem redu je izvolitev državnega odbora za štednjo. Izvolitev tega odbora je bila že ponovno na dnevnem redu, vendar pa je bila radi nesoglasja v vladi že opetovano odložena. V političnih krogih se zlasti naglašajo, da novi finančni zakon tega odbora nikjer ne predvideva in se tolmači to tako, da je finančni minister sam opustil idejo tega odbora, ki naj bi po prvotnem zatrdilu vladnih krogov nadomestil državni gospodarski svet. Parlamentarni klubi razpravljajo skoraj izključno le o novem proračunu.

Razorožitvena konferenca in Rusija

— Berlin, 22. novembra. «Vossische Zeitung» piše, da so angleški krogi zelo neprijetno presenečeni, ker se udeležijo ženevske razorožitvene konference tudi sovjetska Rusija. List nadaljuje, da zastopa Nemčija nasprotno stališče in upa, da bo prisotnost Rusije mnogo pripomogla k uspehu konference in preprečila nadaljevanje razdiralne bolševiške propagande. List zaključuje, da bo Nemčija lojalno podpirala Rusijo v vseh razorožitvenih vprašanjih.

Mnenje angleških listov je deljeno. Dočim poudarjajo nekateri, da hoče Rusija z udeležbo propagirati svoje revolucionarne ideje, povdarja list «Evening Standard», da je udeležba Rusije na razorožitveni konferenci potrebna in izražala obenem upanje, da bo prišlo v kratkem med Anglijo in Rusijo do pomirjenja in da se bodo obnovili redni gospodarski stiki.

ŽELEZNIŠKA KONFERENCA V OPATJI KONČANA

— Beograd, 22. novembra. Včeraj so se vrnili naši delegati s konference, ki se je vršila te dni v Opatiji. Na konferenci se je razpravljalo predvsem o izboljšanju železnicega prometa med Srednjo Evropo in Jadranskim morjem ter o poenostavljenju carinske manipulacije. Konferenca so se udeležili poleg Italije, ki je dala inicijativu, tudi Jugoslavija, Madžarska in Češkoslovaška. Italijanski listi naglašajo, da je končala konferenca s popolnim uspehom.

RUSKA TRGOVINSKA BILANCA AKTIVNA

— Moskva, 22. novembra. Letos je ruska trgovinska bilanca prvič po revoluciji zaključila z aktivno 56 milijonov rubljev.

PRED NEMIRI V IRAKU

— Basra, 22. novembra. Ob meji Iraka se zbirajo močne čete bojevitkega plemena Vahabov, ki čakajo na priliko, da vdrejo v Irak. Radi tega je odredila angleška vlada izredne varnostne ukrepe. Na meji so bile koncentrirane močne angleške čete in vojna letala trajno stražijo mejo.

SMRT BIVŠEGA AVSTRIJSKEGA GENERALA

— Dunaj, 22. novembra. Včeraj je umrl tukaj v visoki starosti bivši avstrijski feldcaimajster Goiginger, ki je sodeloval pri napadu na Beograd in pri prehodu avstrijskih čet čez Dunav leta 1914.

Italijanske izmišljotine

— Trst, 22. novembra. Tukajšnji listi poročajo, da je jugoslovnska obmejna straža včeraj ob morski obali tik ob meji aretirala nekega dijaka iz ugledne tržaške rodbine. Listi zatrjujejo, da se je skupno s svojimi tovariši vezbal v čolnu ter da so ga nameroma izvabili čez mejo, kjer so ga takoj nato aretirali in odvedli v Ljubljano.

(Informirali smo se na merodajnem mestu ter izvedeli, da je ta vest izmišljena. O kakšni aretaciji tržaškega dijaka v Ljubljani ničesar ne vemo. Italijani očividno iščejo «dogodkov», da bi tem lažje nadaljevali kampanjo proti Jugoslaviji. Op. ured.)

Celjska porota

Obsodba v dveh ponedeljkovih slučajih. Porotniku so pri Antonu Mlakerju zankali vprašanje zavratnega umora, potrdili pa vprašanje uboja, nakar je bil Anton Mlaker obsojen na 5 let težke ječe. — Evgen Kuss je bil radi pomevrbe obsojen na 5 let tožke ječe.

Uboj.

Danes v torek se je prvi zagovarjal leta 1908 na Kunspergu pri Bizelskem rojeni Josip Kunst, samski dinar v Gregovcih pri Bizelskem, radi hudodelstva uboja. Josip Kunst je ponoči 23. oktobra t. l. v Gregovcih z nožem zabodel v desno prsno stran Antona Dimitrovića in ga težko poškodoval. Dimitrović je na poškodbah umrl. V nedeljo 23. oktobra t. l. so pili fanje v vinskih kletih pri Kocijanu in Premelcu. Ko so šli domov, je hotel iti Dimitrović spat k svoji sstrici, posestniku Strmeckemu. Usodno dejanje se je zgodilo v bližini hiše, kako pa ni pojasnjeno. Obtoženec krivdo priznava, izgovarja se pa s tem, da ga je Dimitrović brez vzroka napadel s palico pri Strmeckega hlevu, da se je nekaj časa zadenski umikal in se branil s komecem, ko pa se ni mogel več braniti, je potegnil žepni nož ter ž njim zamahnil proti Dimitroviću, ne da bi videl kam se zadel. O izidu razprave bomo poročali.

Posilstvo.

Kot drugi se je danes v torek zagovarjal hudodelstva posilstva leta 1902 v Rajhenburgu rojeni Karol Zemljak, samski šofer v Rajhenburgu, tekmo letošnjega leta je večkrat spolno zlorabil še ne 14 letno Marlenko Z. v Rajhenburgu. Obtoženec krivdo priznava in pravi, da ima z omenjeno razmerje in da jo namerava poročiti. O razsodbi bomo poročali.

Uboj.

Kot zadnji slučaj se je obravnaval radi hudodelstva uboja proti leta 1901 v St. Janžu pri Teharju rojenemu Jožefu Jovorniku. Jožef Jovornik je v nedeljo 9. oktobra t. l. zvečer v St. Janžu udaril z mizno nožo Andreja Planka po glavi in ga tako poškodoval, da je isti umrl. Dejanje se je izvršilo v gostilni Martina Gobca v St. Janžu, kjer se je vršila domača veselica. Bilo je tam navzočih mnogo fantov, ki so se prav dobro zabavali. Zvečer je prišlo med fanti do prepira, v katerem je prišel ob življenje Andrej Plank. O izidu razprave bomo poročali.

Iz ljubljanske kronike

Tatovi oblek na poslu. — Dve večji tatvini.

Sezona tatvin zimske obleke se je v sedanjim deževnih in mrzlih dnevih pričela razvijati in je dosegla te dni velik razmah. Kolesarski tatovi so deloma prenehali s svojim poslom, pač pa so stopili v akcijo tatovi oblek. Zadnje dni sta bili izvršeni dve večji tatvini oblek. Način tatvine kaže, da so prišli v Ljubljano vlomilci, ki so specializirani in pravi strokovnjaki v takih tatvinah. Na drugi strani pa sili vedno večja brezposelnost odpuščenih delavcev, da segajo po tuji lastni. So med brezposelnimi taki, ki so poprej stanovali z delavci v skupnih stanovanjih, tako da so jim razmere dobro znane.

Samski, 26-letni delavec Anton Rozman, stanujoč v Pržanu med Zg. Šiško in St. Vidom, je včeraj presenečen tatovi, da mu je zmanjkalo več obleke in hkratu tudi novo kolo znanke «Torpedo». Vlomilec, ki je moral Rozmanovo stanovanje prav dobro poznati, je vdrl v stanovanje v času njegove odsotnosti, najbrž že ob zgodnjih dopoldanskih urah ter vse stanovanje na hitro roko pregledal. Zapazil je 2000 Din vredno kolo s tovarniško številko 80.035, hkratu pa tudi nekaj boljše obleke. To je zavil v zavoj, odpeljal iz stanovanja kolo ter nato oddiral na kolesu neznanu kam. Zanimivo je, da se vlomilec drugih stvari ni dotaknil. Rozman trpi 3000 Din škode.

Se drznejši vlom je bil izvršen smoti okoli 18. v Rožni ulici. Zasebnica Frančiška Pukl, ki stanuje v hiši št. 20 v pritličju, je bila nekaj časa odsotna. Ko se je vrnila, je zapazila, da je iz sobe, ki ima okna na ulico, izginil oficijelni dežni plašč, vreden 1000 Din, kakor tudi razna druga obleka. Tat se je, kakor je ugotovil o vlonu obveščeni stražnik, priplazil v odsotnosti zasebnice skozi pripro okno v sobo ter v naglici pobral z obešalnika vse, kar je bilo na njem. Ker se mu je moralo zelo muditi, je tat drugo boljšo obleko v omari in druge predmete pustil na miru. Tat je po isti poti zapustil sobo s svojim plenom... Izginil je brez sledu. Zanimivo je, da ga stanovalci omenjene hiše niso opazili. Iz tega sklepajo, da je moral biti tat zelo previden in dobro orientiran. Zasebnica Frančiška Pukl trpi 2000 Din škode.

Odpor proti izključitvi Trockega

— Bukarešta, 22. novembra. Tukajšnji listi poročajo, da so izbruhnili v južni Rusiji veliki nemiri. V Odessi je prišlo do velikih političnih demonstracij proti sovjetskemu režimu, v Sevastopolu pa se je pridružila demonstrantom tudi posadka. Tudi mornarji so zapustili ladje ter protestirali proti izključitvi Trockega in Zinovjeva iz komunistične stranke. Listi naglašajo, da je položaj v Rusiji skrajno napet in da stoji Rusija na pragu nove revolucije.

VIHAR IN POTRES V FRANCIJI

— Zariz, 22. novembra. V južni Franciji in na francoski atlantski obali je razsajala včeraj silna burja, ki je zlasti v Perpignanu in v Toulonu povzročila precejšnjo škodo. Med Loiro in Seino je bil na več krajih zabeležen močan potres. Najbolj so čutili potres v Toursu, Angersu in Cannesu. Ponekod je trajal potres celih 20 sekund. Značilno je, da je temperatura takoj po potresu rapidno padla.

— Berlin, 22. novembra. V severni Italiji, v Angliji, v Normandiji in v okolici Pariza je bil zabeležen lahen potres.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Berlin 13.55—13.58 (13.565), Curib 1094—1097 (1095.5), Dunaj 8—8.03 (8.015), London 276.6—277.4 (277), Newyork 56.64—56.84 (56.74), Trst 308—310 (309), Pariz 223.25.

Effekti: Celjska 164 d, Ljubljanska Kreditna 130 d, Praštediona 890 d, Kreditni zavod 160 d, Večje 133 d, Stavbna 56 d, Ruše 280—295, Strojne 80 bl, Šešir 104 d.

Lesni trg: Tendence mlačna. Zaključeno 1 vagon tramov, merkantilnih, po noti kupca, fr. vagon nakl. postaja po 240. Povpraševanje je za bukovino, nežamano, 38—100 cm, od 16 cm širine naprej, od 2.5 cm dolžine naprej, I, II, III, fr. v. ag. nakl. postaja po 430 denar. Nudijo se bukovni plohi, prima, od 25 cm premera naprej, od 3 m naprej, fr. v. ag. nakl. postaja po 230 blago. Delni priidki: Tendence čvrsta. Zaključkov ni bilo.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: London 276.6—277.4, Newyork 56.643—56.843, Pariz 222.75—224.75, Berlin 1355—1358, Dunaj 799.75—802.75, Praga 168.05—168.85.

Effekti: 7% invest. posoj. 1921 84, 2½% vojna škoda 400, Hipotekarna banka 57—58, Ljubljanska kreditna 130, Praštediona 890—895, Trboveljska 490, Večje 132½—136.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curib. Devize: London 25.283, Newyork 518.45, Pariz 20.385, Milan 28.22, Berlin 123.76, Dunaj 73.10, Beograd 9.1375, Praga 15.37.

Narava skrbi za vsa živa bitja

Zanimivosti iz življenja rib. — Ribe izumiteljice ribolova na trnke. — Samice morajo rediti samce.

Med raziskovalci žuželk in njihovih življenja se je odlikoval doslej najboljši Henri Faber, dočim imajo ribe velikega prijatelja in opazovalca v osebi profesorja pariškega muzeja Louisa Roulea, ki je objavil že več zanimivih znanstvenih razprav o ribah in njihovem življenju. V teh razpravah je toliko zanimivih podrobnosti, da moramo priznati, da ribam ne posvečamo toliko pozornosti, kolikor jo zasluži njihovo čudovito življenje.

Kakor ptice in žuželke, ki jim je zrak to, kar je ribam voda, se znajo tudi ribe prilagoditi razmeram in reagirati in vsako nenadno izpremembo. Živali, ki žive na suhem, so v tem pogledu daleč zaostale za ribami in pticami. Ribe so med vsemi živimi bitji najbolj gibljive in urne. Ustvarjene so za življenje v vodi, kjer plavajo, so pa tudi ribe, ki lahko letajo in lažje so suhem. Nekatere ribe znajo celo plezati na drevesa. Ako so izpostavljene nevarnosti, da voda okrog njih izhlapi, se zarijejo v blato in počakajo deževnega vremena, da lahko zopet plavajo po vodi. Kadar morajo preživeti del časa v blatu, prilagode svoji mehur razmeram tako, da se spremenijo v nekakša pljuča.

Malo kdo ve, da je riba izumitelj ribolova na trnke. Ta način lova so poznale ribe že davno pred človekom. Globoko v vodi spusti riba iz ust sluzasto vlakno lastne izdelave, na katerem je priplepena ličinka, ki zvali plen naravnost v usta lačne ribe. Te vrste ribe, ki znajo loviti plen na trnke, žive tudi v nekaterih jezerih Srednje Evrope. Med ribami so tudi dobri lovci, ki nimajo pušk, pač pa si pomagajo na ta način, da streljajo po mušicah s kapljicami vode, ki jo požeeno z veliko silo iz ust tako, da žuželke ubijejo ali pa vsaj omamijo. V napadu in obrambi rabijo nekatere ribe elektriko, ki jo je človek spoznal šele v novejšem času. Teh rib je več vrst. Med njimi je najbolj znana ploščatica ali skat. Te ribe si pomagajo v borbi za obstanek z elektriko. Svoji plen omamijo prej, preden se ga polaste.

Zanimivo je med drugimi razmerje med moškimi in ženskimi spolom. Pri ljudeh in živalih je dala narava moškemu več fizične moči, ker morajo večino skrbeti za samice, pri ribah pa to pravilo ne velja. Med ribami najdemo krepke, do enega metra dolge samice, čijih samci so slabotni, komaj 10 cm dolgi in tako nesposobni za samostojno življenje, da se priselijo k svoji družici in živijo izključno od nje.

Da imajo ribe oči, je splošno znano. Znajo je tudi, da služijo oči pri ribah istemu namenu, kakor pri živalih in človeku. Človek se pa ne hote vprašuje,

kaj prav za prav ribe s svojimi očmi vidijo. Louis Roule, ki je preiskoval ribje oči, je ugotovil, da je med intenzivnostjo vida pri različnih vrstah rib velika razlika. Pri nekaterih ribah je vid zelo dobro razvit in igra v njihovem življenju veliko vlogo, pri drugih je pa okrnjen. Ribe z okrnjenim vidom vidijo približno tako malo, kakor človek v mraku. Uho je pri ribah popolnoma okrnjeno, kljub temu pa ribe zelo dobro slišijo. Ribe so zelo občutljive za vibracije, kar vedo vsi ribiči, ki ne trpe, da bi med ribolovom kdo v bližini hodil. Sluh, kakor ga imajo druge živali, nadomestuje ribam izredno razvit smisel za vibracije. Znano je, da ujame uho samo vibracije, ki v eni sekundi ne prekoračijo izvestnega maksimuma, pa tudi ne padejo pod izvestni minimum tresljajev. Vibracije z manjšim številom tresljajev pa ujame celo telo. To se najbolje pozna pri ribah, ki imajo popolnoma okrnjena ušesa, a vendar dobro slišijo, seveda samo gotove zvoke. Narava je poskrbela, da slišijo zlasti korake na bregu reke in jezera, ker jim je to v obrambi najbolj potrebno.

Kdaj bo vojna izključena

Te dni je proslavil francoski narod in z njim vse kulturni svet stoletnico rojstva slavnega kemika Marcelina Berthelota. V Franciji so se vršile povom tega jubileja velike svečanosti in francoski listi so se v obširnih člankih spominjali slavnega učenjaka. Pri tej priliki so pisali tudi o Berthelotovem mnenju glede bodočnosti človeštva.

5. maja 1894 je podal Berthelot na banketu izjavo, ki je vzbudila zanimanje vsega kulturnega sveta. Med drugim je izjavil, da leta 2000 ne bo več na svetu delavcev, da izginje premogovina in z njo še več drugih industrij. Pride čas, ko bodo ljudje uživali namesto sedanje hrane tablete, ki jim bodo popolnoma zadostovale za prehrano. To hrano bodo izdelovali v kemičnih laboratorijih in njena glavna vrednost bo v tem, da ne bo podvržena vplivu vročine, mraza in drugih atmosferskih pojavov.

Če se Berthelot ni zmotil, bo življenje na zemlji čez nekaj desetletij zelo enostavno. Seveda je vprašanje, kakšno stališče bi zavzeli ljudje napram kemični hrani v obliki tablet, kajti malo je verjetno, da bi zlasti gurmani zamenjali mastno pečenko ali pečeno purana s tabletami. Morda se bodo bodoča pokolenja navadila take hrane, ki bi pomenila znatno olajšanje borbe za eksistenco.

Berthelot je na omenjenem banketu govoril tudi o drugih problemih bodočega človeštva. Izjavil je, da leta 2000 vojna sploh ne bo mogoča. Življenjske razmere se bodo tako spremenile, da

ni niti misliti, da bi prišlo med posrednimi narodi do oboroženega konflikta. Vse meje med državami izginejo, vojaštva ne bo več in tudi vojaškega orožja ne bo nihče izdeloval.

Usmrtitev štirih Italijanov v Ameriki

Ni se še poleglo razburjenje povodom usmrtitve Sacca in Vanzettija, že poročajo o novem podvigu ameriške pravice. To pot so bili usmrteni kar štirje Italijani. »Corriere della Sera« poroča, da v tem konkretnem primeru ni bilo konkretnega dokaza o njihovih krivdi.

Justifikacija na električnem stolu je bila izvršena v Newyorseu v noči od petka na soboto. Na smrt so bili obsojeni bratranca Giuliano, dalje neki Barone in nehi Capozzi. Vsi štirje so bili obtoženi: roparskega umora nekega blagajnika v juniju leta 1926. Edina priča v procesu je bil sofer, ki je izpovedal, da je Italijane sam peljal na kraj zločina. Obtoženi so do zadnjega zanikali krivdo in zatrjevali, da so nedolžni. Sofer je baje notoričen pijanec.

Tako italijanski listi, ki bi seveda zopet radi oprali čast svojih rojakov in dokazali, da je postopanje ameriške pravice krivično. Sicer je res, da rod ameriški pravice včasih zelo čudna pota, na drugi strani pa ni prezreti dejstva, da tvorijo glavni kader zločincev in raznih sumljivih elementov, zlasti v Newyorku in Chicagu baš Italijani in zato ni verjetno, da bi bili vsi Italijani, ki morajo na električni stol — nedolžno jagnjeta.

Bodočnost radiotehnike

Inozemski listi objavljajo razgovor z znamenitim italijanskim izumiteljem Marconijem, ki prorokuje radiotehniko sijajno bodočnost. Po Marconijem pripraviš si zdaj niti približno ne moremo misliti, kako se bo radiotehnika tekom prihodnjih 25 let razvila. Radio doseže tekom bližnjih 10 let take uspehe, kakršnih moderna tehnika ni beležila celih 25 let. Nedvomno bo mogoče čez 10 let brezžično prenašanje filmov, ki bo tako popolno, da posetniki kina niti slutiti ne bodo, da vidijo film, ki se prenaša po radiju na velike razdalje.

To pa še ne bo vse, kajti radiotehnika ne bo poznala v svojem razmahu mej. Po radiju se bo prenašala celo energija, ki jo bo pridobivalo človeštvo z izkoriščanjem vetra, solčnih žarkov ter plime in oseke. Ta energija bo tako poceni, da bo izpodrinila v industriji premog, mineralna olja in druge snovi, ki jih rabimo sedaj za pogon strojev. Velika mesta ne bodo več poznala dima, kajti za pogon strojev se ne bo rabila nafta oziroma bencin. Ožračje nad mesti in pristanišči bo idealno čisto. Tudi vse železnice bodo elektrificirane in električna energija se bo prenašala po radiju. Skratka, s pomočjo radija se bo prenašalo vse tako, da bodo izginili br-

zjavni in telefonski drogi, kabli, plinske cevi in mnoge druge naprave, ki so zdaj splošno v rabi. Radio obeta človeštvu pravi raj na zemlji.

Pet let po nedolžnem v blaznici

Hudo je, če mora človek po nedolžnem v ječo, a še trpkjeje je, če ga brez povoda, popolnoma zdravega na telesu in duhu vtaknejo v blaznico. To se je primerilo bančni uradnici gđc. Trzynski iz Varšave. Ta je bila svojim sorodnikom, ki bi radi prišli v posest njenega stanovanja in njenega imetja, trn v peti in ker niso vedeli, kako bi se je iznebili, so podkupili dva ugledna varšavska zdravnika. Zdravnika sta izdala spravevalo, da je dekle abnormalno in na podlagi tega so sorodniki Trzynsko spravili v blaznico. Nesrečnica je preživela pet let med blazneži in norci v zavodu in šele po petih letih se je vodstvo zavoda prepričalo, da je dekle popolnoma normalno. Trzynska je smela zapustiti zavod.

Epilog tega podlega zločina se je te dni odigral pred sodiščem v Varšavi. Uradnica je tožila oba zdravnika in

Danes zadnjikrat!

Nezakonski sin

(Der Sohn der Hagar)

Werner Fuetterer

Mady Christians

VELEPESEM OČETOVE IN MATERINE LJUBEZNI

VELEFILM LJUBAVI — GREHA — ODPUSCANJA.

Što in stotisoči ljudi celega sveta so z oduševljenjem in solzami v očeh gledali to veličastno filmsko delo.

Predstave ob: 4., pol 6., pol 8. in 9.

ELITNI KINO MATICA

Tel. 2124

zahtevala 100.000 zlotov odškodnine. Sodišče je oba zdravnika obsodilo na globo 8000 zlotov, ki jo morata plačati oškodovanici, a obenem jima je odvzelo zdravniško diplomu.

Smrt slavnega bokserja

V Newyorku je te dni podlegel posledicam očesne operacije slavnemu ameriški bokser srednje teže Tiger Flowers, ki je bil še pred dvema letoma ponos in nada Amerike. Tiger Flowers je bil v zasebnem življenju pastor in je kot tak upravljal neko občino v južnih državah, kjer večinoma prebivajo črnci. Dasi se poklic pastorja in bokserja malo ujema, vendar je bil Tiger Flowers zelo pobožen in veren. Značilna za njegovo mentaliteto je izjava, ki jo je podal nekoč nekemu novinarju pred borbo. Dejal je, da pred borbo nikoli ni molil za zmago, ker ni bilo izključeno, da naleti na močnejšega nasprotnika. Če bi bil pa poražen, bi izgubil vero v Boga. Zato je vedno molil šele po končani borbi.

Mestno gledališče v Celju

V soboto, 19. 4. m. se je vršila v celjskem gledališču krstna predstava Angela Cerkevika »Roka pravice«. Angelo Cerkevnik je danes ne samo znan, temveč tudi priznan slovenski dramatik. Samo na ljubljanskem odru ga še nisem videl. Zakaj? Z Remcem prinašata v našo hudo klavno dramsko literaturo svežega, močnega in — kar je glavno — sodobnega duha. Ta dva sta napisala v zadnjih letih, kar je bilo najboljše v dramski literaturi. Cerkevniku se pozna rast od »Vrtincev« in »Greha« preko »Očiščenja« do »Roka pravice«. Ni več ti stega filozofskega in psihološkega razglabljanja kot v prejšnjih delih, odtuj se je raznim neresničnostim (čeprav ne popolnoma!) in dolgovnim monologom. Več, mnogo več je krvi v »Roki pravice«, resničnega življenja več. In to kaže, da Cerkevnik rase in bo še rasel. »Roka pravice« sama na sebi sicer še ni popolna umetnina. Možina je pretiran v celoti, nekaj je še neverjetnosti in neresničnosti (scena pred sodnijo in posleđnja scena), nekaj je še balasta, a kadar Cerkevnik se to popravi, bo »Roka pravice« zelo dobra umetnina. Če človek vidi mnogo frapantno dobrih stvari v »Roki pravice« poleg par neresničnih stvari, mora biti prepričan, da bi bil mogoč Cerkevnik tistih par nedostakov, ki človeka jezijo ravno zato, ker je stvar v ostalem zelo dobra, odpravi že pri pisanju.

Predstava je bila dobra in animirana. Lože skroz prazne. Zadržil me je topot Bratina. Brezhiben je bil v popolnoma novi scenografiji, v režiji, in kot poduradnik Možina. To je do sedaj njegov največji uspeh v Celju. Izmed ostalih večjih kreacij mi je zelo ugajal načelnik Pfeiferja. Perc je siljen karakt. Igralec (le kaže, potem govori tako nermarno), njegov prokurist je razen slovensčine — na višini. Dobri so bili v manjših vlogah Zabkar (mesar), Zemljč (Štefe), Gradnik in Bele (zagovornik). Čepin (predsednik senata) in potrudila se je gđc. Lovrečeva v vlogi Rije. Sadar (podjetnik je bil dober, morda nekoliko premalo izrazit). — Avtor je prejel lep venec, občinstvo je bilo še dokaj ravnodušno. Predstava sta posetila tudi ravnatelj Golja in režiser Skrbinek. Bil je to zelo lep večer. D. G.

Moji dobitki

v preteklih žrebanjih
S 100.000 (Din 800.000)
na srečko št. 54.524
S 50.000 (Din 400.000)
na srečko št. 79202.
S 40.000 (Din 320.000)
na srečko št. 55074.
S 30.000 (Din 240.000)
na srečko št. 19846.
S 10.000 (Din 80.000)
na srečko št. 62125
in nebro drugih dobitkov

Friedmannova sreča je velika!

Šest milijonov dinarjev

150.000 — lahko dobite z eno samo srečko
Najugodnejše srečkanje na svetu. 100.000 srečk — 50.000 dob. tkov.
Žrebanje (I razred) 28 in 30. decembra 1927.

Cena srečkam
po razredu

1/4	1/2	3/4
S 8 — (Din 70 —)	S 16 — (Din 140 —)	S 32 — (Din 280 —)

Naročite jih takoj.

Po prejemu naročila Vam odpošljemo originalne srečke z uradnim igralm in načrtom
Plača se po prejemu srečk — Naročila naslovite na

Ludwig Friedmann, Wien I. Salzgras 12 62

Šivalni stroji!

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne

15letna garancija.

Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno

Pisalni stroji »Adler«.

Kolesa iz prvih tovarn »Dürkopp« — »Kaiser« — »Stryla« — »Waffenrad« (Orožno kolo) —

Plešilni stroji vedno v zalogi.

Posamezni deli koles in šivalnih strojev. — Daje se tudi na obroke. — Ceniki zastojni in franko

Ljubljana. Gospodarska cesta 2

Razpis.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo razpisuje oddajo

slikarskih, plesarskih, steklarskih in parketnih del

za stanovanjsko hišo na Bleiweisovi cesti.

Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v zborničnem uradu.

Zapečatene, pravilno opremljene oiete je oddat do 24. t. m. do 12 ure opoldne pri podpisnem uradu z istočasno založno 5% vadija.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Sveže, najfinejše norveško ribje olje

iz lekarne dr. G. Piccolija v Ljubljani — se priporoča bleddim. slabotnim osebam 113/L

Električne žarnice

kupite najugodnejše pri trvdki Slavo Kolar, Ljubljana, Dunajska cesta 22. 2602

Služkinja

za vsa hišna dela se sprejme. Nastop 1. decembra. Predstavi naz se dopoldan pri Ivanuši, Sp. Šiška, Aljaževa c. 273

Večjo prazno sobo

s souporabo kuhinje išče ves dan odsoten zakonski par brez otrok v centru. — Ponudbe pod »Prazna soba/2661« na upr. »Slov. Naroda«.

Izučena šivilja

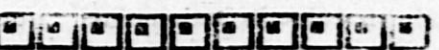
dobro izurjena tudi za boljše dela in perilo, večča slovenskega, nemškega in hrvaškega jezika — išče službo v Ljubljani. — Ponudbe pod »Šivilja/2666« na upravo »Slov. Naroda«.

Gospodična

absolventinja trgovske šole, z dveletno prakso — išče službo v pisarni ali trgovini. Nastopi lahko takoj ali s 1. januarjem. — Ponudbe pod »Pisarniška moč/2664« na upravo »Slov. Naroda«.

GON

ek prot kapavci (triperju gnojenu) ter zastareli mu kroničnemu gnojenju triperia in vnetja sečnega mehurja. Za popolno ozdravitev je treba 6 ločkov. Cena z navodilom za 10 čok 45 Dn. Proizvajal in razpošilja po pošti lekarna PENIC. Zaprežč.

Svetovni patent »Zephir«

Lesna trajno goreča

peč z zračno kurjavo

z 10 kg drv ogreva sobo skozi 24 ur.

»ZEPHIR«, tvornica peč, Su-

botica. Zastopstvo v Ljubljani:

BREZNIK & FRITSCH

Sledete srečke drž. razredne loterije kraljene pri Zadržni hranilnici

r. z. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 19 so bile

izžrebane dne 19. t. m.

Din 10 000 je zadela srečka šte. 20.295

Po Din 2000 sta zadeli srečki št. 91 771 in 34.105

Po Din 500 pa so zadele naslednje številke:

30.985,	40.546,	53.411,	66.625,	66.692,	91.718,	115.695,	11.512,	11.511,	20.804,
20.811,	23.457,	34.124,	34.117,	34.189,	34.131,	47.723,	47.734,	47.773,	48.575,
59.307,	59.321,	60.848,	70.233,	83.300,	86.366,	96.935,	96.917,	97.788,	97.727,
110.195,	110.138,	110.151,	111.147,	120.104,	120.152,	123.383,	9.378,	9.334,	9.351,
20.272,	24.239,	34.045,	34.032,	58.066,	61.246,	61.239,	61.250,	70.233,	73.685,
73.625,	73.697,	82.543,	82.562,	82.596,	87.134,	87.180,	99.596,	99.522,	99.599,
110.772,	110.752,	122.793,	122.779,	122.795,	76.744,	100.743,	100.730,	100.726,	5.796,

pri Zadržni hranilnici, r. z. z. o. z., Sv. Petra cesta šte. 19.

Dobitke bomo izplačevali od 17. decembra

do 31. marca 1928.

Novo knjigarno

v Mariboru, Aleksandrova c. 13

je otvorila

Tiskovna zadruga v Ljubljani.

Velika zaloga

slovenskih, nemških in drugojezičnih leposlovnih, poučnih in znanstvenih knjig

Naročila na razne časopise in revije.

Za Miklavža in Božič priporoča veliko izbiro

mladinskih knjig in slikanic.